

Türk Basınında Göç ve Sığınmacı Temsili

Ahmet VAROL*

ÖZ

İki ülke arasında başlayan savaş ya da bir ülkenin kendi içindeki çatışmalar, kitlesel göç hareketlerine neden olabilmekte ve bu olaylar değişik ülke basınlarında geniş yer bulabilmektedir. Bu minvalde 2011 yılında başlayan iç çatışmalar sonrası Suriye’de, 2022 yılında da Rusya ile savaşa girmesinden sonra Ukrayna’da yaşanan göçlerin Türk ulusal basınında ne oranda yer aldıkları ayrıca göç etmek zorunda kalan Suriyelilerin ve Ukraynalıların haber metinlerinde nasıl temsil edildikleri bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen Yeni Akit, Milliyet ve Sözcü gazetelerinin birinci sayfalarındaki Suriyeli ve Ukraynalı sığınmacılar ile ilgili haberler ve bu haberlerin iç sayfalardaki devam haberleri, van Dijk’ın haber metinleri için geliştirmiş olduğu eleştirel söylem analizi çerçevesinde analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamında örneklem incelendiğinde dokuz haberin Suriye’de yaşanan göç olayı ile ilgili, on yedi haberin de Ukrayna’daki göçler ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler neticesinde hem Suriyeli hem de Ukraynalı sığınmacıların ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan mağdurlar olarak temsil edilip olumlandıkları ayrıca özellikle kadın ve çocuk görselleri kullanılarak göçün dramatize edildiği görülmüştür. Yaşanan göçlerden de Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad’ın ve Rusya Devlet Başkanı Putin’in sorumlu tutularak olumsuzlandıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Sığınmacı, Basın, Söylem Analizi, Temsil.

Migration and Asylum Representation in the Turkish Press

ABSTRACT

Wars or internal conflicts cause mass migration movements and these events receive wide coverage in the press. In this study, it was investigated to what extent the migrations in Syria and Ukraine were covered in the Turkish national press and how Syrian and Ukrainian refugees were represented in the news texts. In this context, the news about Syrian and Ukrainian refugees on the front pages of Yeni Akit, Milliyet and Sözcü newspapers, selected by purposeful sampling method, and the follow-up news on the inner pages of these news were analyzed within the framework of critical discourse analysis developed by van Dijk for news texts.

When the sample was examined within the scope of the research, it was determined that nine news were about the migration incident in Syria and seventeen news were about migration in Ukraine. As a result of the analysis, it was seen that both Syrian and Ukrainian refugees were represented and affirmed as victims who had to leave their countries, and migration was dramatized, especially by using images of women and children. It has been understood that Syrian President Bashar Assad and Russian President Putin were held responsible for the migrations and were negatively criticized.

Keywords: Migration, Asylum Seeker, Press, Discourse Analysis, Representation.

1. Giriş

Dünya genelinde milyonlarca insan farklı nedenlerle ülkesini terk edip başka yerlere göç etmek zorunda kalmıştır. Bu göçler bazı dönemlerde binlerce kişiyle ifade ediliyorken, özellikle savaş ve iç çatışma gibi insanların can güvenliğinden emin olamadıkları durumlarda milyonlarca insanı kapsayan kitlesel bir hareketliliğe dönüşebilmektedir. Bu hareketlilik neticesinde daha güzel bir hayata kavuşma umuduyla yola çıkmış milyonlarca insan kendi ülkesinden uzakta, yeme-içme, giyinme ve barınma gibi en temel ihtiyaçlarından bile yoksun; ayrımcılığa, kötü muameleye ve dışlanmaya da maruz kalarak kısacası maddi manevi birçok olumsuzluklar içerisinde yaşamak zorunda kalmaktadır. Bu kişilerin sayısı düşünüldüğünde olayın vehameti daha iyi anlaşılmaktadır. Örneğin 2020 yılı verilerine göre dünyadaki uluslararası göçmen sayısı 281 milyondur ve bu rakam dünya nüfusunun yüzde 3,6’sına tekabül etmektedir (IOM Türkiye). Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü’nün Küresel Eğilimler raporunda yer alan verilere göre ise 2021 yılı sonu itibarıyla savaş, şiddet, zulüm ve insan hakları suistimalleri nedeniyle yerinden edilmiş insanların sayısı

* **Corresponding Author/Sorumlu Yazar,** Öğr. Gör./Lect., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi/Karamanoğlu Mehmetbey University, ahmetvarol@kmu.edu.tr

Makale Gönderim ve Kabul Tarihleri/Article Submission and Acceptance Dates: 11.08.2023-03.11.2023

Citation/Atf: Varol, A. (2023). Türk basınında göç ve sığınmacı temsili. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 52, 92-108. <https://doi.org/10.52642/susbed.1341670>

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

89,3 milyona ulaşmıştır (BM Mülteci Örgütü). Söz konusu verilere 2022 yılında Ukrayna'dan göç eden milyonlarca mülteci de eklendiğinde bu oran daha da yükselmektedir.

Mülteci ve sığınmacı rakamları daha detaylı incelendiğinde yaklaşık 3,8 milyonla dünyanın en büyük mülteci nüfusuna Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı görülmektedir (BM Mülteci Örgütü) ve 3 milyon 268 bin 680 Suriyelinin (Göç İdaresi Başkanlığı) yanı sıra farklı ülkelerden yaklaşık 320 bin kişide Türkiye'de yaşamını sürdürmektedir (BM Mülteci Örgütü). Ayrıca Türkiye'deki Ukraynalı sığınmacı sayısı da 2022 yılı Ekim ayı itibarıyla 145 bine ulaşmıştır (Bakır, 2022).

Uluslararası göç hareketleri, meydana geliş sebepleri ve yarattığı etkiler nedeniyle medya için önemli bir haber konusu olmakta, medyanın konuyu ele alış biçimi de toplumun bu olaylara bakış açısını şekillendirmektedir. Zira medya, dış dünyanın algılanmasında kişiler için önemli bir faktördür ancak bu gerçekleşirken medya aktörlerinin bakış açıları ve eğilimleri de gerçekliğin kurgulanmasında belirleyici olabilmektedir. Fakat bu belirleyicilik her durumda olumlu bir sonuca götürmemekte, bazen toplumdaki mevcut olumsuz görüşlerin daha da derinleşmesine neden olabilmektedir. Özellikle toplumun refah seviyesi düşük kesimlerinin, yaşadıkları zorlukları gerekçelendirme çabalarında medyadan aldıkları bilgiler önemli yer tutmaktadır. Bununla birlikte kendini toplumun alt tabakalarında gören bireyler, psikolojik tatmin çerçevesinde kendilerinden daha aşağıda birilerinin varlığından da memnun olabilmektedir. Öyle ki toplumun dışına itilmiş ve dibe vurmuş kişiler için kendilerinin de altında birilerinin varlığını keşfetmek, onurlarını ve özsaygılarını kazanmaları adına onlar için bir fırsattır ve bu fırsat da göçmenlerin gelişidir (Bauman, 2018). Bu durum göçmen veya sığınmacı, statüsü ne olursa olsun gelen yabancılara karşı toplumun bazı kesimlerinde ırkçı ve düşmanca duyguların gelişmesine neden olabilmektedir. Bu açıdan zorunluluktan kaynaklanan kitlesel göçlerin başlangıcında “nasıl olsa bir gün dönerler” şeklindeki misafir söylemleri, sığınmacıların sayıca artmaları ve toplumda görünür olmalarıyla birlikte yerini nefret söylemine bırakabilmektedir (Dora & Sadakoğlu, 2022).

Sığınmacı algısı, bireysel tecrübelerle şekillendiği gibi medyadaki göç ve sığınmacılar ile ilgili haberlerden de etkilenebilmektedir. Bu doğrultuda savaş nedeni göçlerin ve göç etmek zorunda kalan kişilerin Türk basınındaki temsillerini analiz etmek bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda Ortadoğulu Müslüman bir ulus ile Avrupalı Hristiyan bir ulusun, savaş ve ölüm tehdidi yüzünden göç etmek zorunda kalmalarının Türk ulusal basınında ne oranda yer aldıkları ve Türkiye'ye de sığınmacı olarak gelen bu iki farklı ulusun haber metinlerinde nasıl temsil edildiği bu çalışmada incelenmiştir.

Türk basınındaki sığınmacı ve mülteci haberleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında, konuyla ilgili çok sayıda araştırmanın yapıldığı ve bu çalışmalarda genellikle ulusal basındaki Suriyeliler ile ilgili haberlere odaklanıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın önemi ise Suriyeli sığınmacıların yanında Ukraynalı sığınmacıların da ulusal basındaki temsillerini incelemesi ve böylece iki farklı kaynak ülkeden gelen sığınmacıların temsillerindeki benzerlikleri ve farklılıkları birlikte ele almasıdır. Bunun yanında Suriyeli ve Ukraynalı sığınmacıların ve yaşanan göçün ne sıklıkla haberleştirildiğini ayrıca yaşanan göç ile ilgili olumlama ve olumsuzlamaların kimlere ne şekilde yapıldığını ortaya koymaya çalışması bu çalışmayı diğerlerinden ayıran bir başka özelliktir.

2. Göç, Sığınmacı ve Basında Temsil

Bireyin veya grubun sembolik ya da siyasi sınırları geçerek, yeni yerleşim bölgelerine ve farklı bir topluma doğru kalıcı hareketi olarak tanımlanan (Marshall, 1999) göç kavramı, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur (Koyuncu, 2011). Göçün ve göçmenliğin geçmişi çok eskilere gitmekle birlikte, göç olayı zamanla farklı kavramları da literatüre sokmuştur. Bunlardan en yaygın kullanılanlarından biri mülteci kavramıdır. Uluslararası literatürde mülteci (IOM Türkiye); “*ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan kişidir*” şeklinde tanımlanmış olsa da ülkemizdeki Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 61. maddesi (mevzuat.gov.tr.) mülteciler ile ilgili bu tanımlamaya “*Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle*” ibaresi ile coğrafi sınırlandırma getirmiş ve Avrupa ülkelerinden olmayanların mülteci olarak kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmiştir. Bir diğer önemli kavram olan sığınmacı ise Göç Terimleri Sözlüğü'ne (goc.gov.tr.) göre; “*bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne ilişkin yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişi*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere

sığınmacı, mültecilik öncesi süreçte bulunan kişiyi yani aday mülteciyi ifade eden bir kavramdır. Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü'nün verilerine göre de 2021 yılının sonu itibarıyla dünya genelinde 27,1 milyon mülteci ve 4,6 milyon sığınmacı bulunmaktadır. Bunların yüzde 83'üne düşük ve orta gelirli ülkeler ev sahipliği yapmakta hatta bu kişilerin yüzde 27'sine en az gelişmiş ülkeler sığınma hakkı vermektedir. Türkiye ise yaklaşık 3,8 milyon ile dünya çapında en büyük mülteci nüfusuna ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca kişi başına düşen mülteci sayısı açısından Türkiye (23'te 1), Lübnan ve Ürdün'ün ardından üçüncü sırada yer almaktadır (BM Mülteci Örgütü).

Mülteci konusunun hukuki boyutunu ele aldığımızda 1951 tarihli Mültecilerin Hukukî Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesi ve bu sözleşmenin 1967 tarihli Protokolü uluslararası hukukta mülteciler ile ilgili temel düzenlemeler olarak kabul edilmektedir. Bu düzenlemelerin başlıca amacı da ülkesi tarafından korunamayan kişilerin korunma ihtiyaçlarının bir başka devlet tarafından sağlanmasıdır (Öztürk, 2017). Türkiye, 1951 Sözleşmesi'ne ve 1967 Protokolü'ne taraf olmuş ancak 1951 Sözleşmesi'nin birinci maddesi kapsamında sadece Avrupa'da meydana gelmiş olaylar şeklinde coğrafi bir sınırlama bildiriminde bulunmuş ve 1967 Protokolü'nde de bu durumunu korumuştur (Zenginkuzucu, 2018). Dolayısıyla 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde izah edilen mülteci tanımına Türkiye'nin yapmış olduğu coğrafi şart bildirimini nedeniyle Avrupa dışından gelenlere Türkiye'de mülteci statüsü verilememektedir (Mollaalioglu, 2020).

2010 yılında önce Tunus'ta başlayıp ardından çok sayıda Ortadoğu ülkesine yayılan "Arap Baharı", ilk etapta toplumların baskıcı ve otoriter devlet yönetimlerine meydan okuması gibi görünse de Ortadoğu'nun petrol ve doğalgaz kaynakları ile ilgilenen Batılı devletlerin de bunda etkisi olduğu anlaşılmaktadır (Coştan & Yaylı, 2020). Bu olayların 2011 yılında Suriye'de de iç savaşın başlamasına neden olmasının ardından Suriye'den Türkiye'ye ilk göç hareketi 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay'ın Yayladağı ilçesinde 252 kişilik bir grubun sınırı geçmesiyle yaşanmıştır (Fansa, 2021). Türkiye'de yetkililer bu durumu geçici olarak değerlendirip "misafir" olarak tanımlanan Suriyelilerin barınma, yeme içme ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılasalar da (Kaya & Eren, 2015) bu sayının giderek artması ile birlikte Suriye'den gelen kişilere resmi bir tanımlama yapılması ihtiyacı doğmuştur. Ancak taraf olunan antlaşmalar gereği mülteci statüsü verilemeyen Türkiye'deki Suriyelilere başlangıçta herhangi bir hukuki karşılığı bulunmayan "misafir" ifadesi kullanılmış ve bunun da ilerleyen süreçte bazı problemlere neden olabileceği düşünülerek 2011 yılı ekim ayından itibaren İçişleri Bakanlığı'nca Suriyeli sığınmacılara "geçici koruma" statüsü verilmiştir (Pandir, Efe, & Paksoy, 2015). Yaşanan kitlesel göçler sonrasında bazı yasal düzenlemelere tekrar ihtiyaç duyulmuş ve 2013 yılında Türkiye'nin yabancılar ve uluslararası koruma konusundaki işlemlerine hukuki dayanak oluşturan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) kabul edilmiştir (Menekşe, 2018). Suriyelilerin hukuki statüsünü belirleme açısından en önemli adım ise 22 Ekim 2014 tarihinde yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği ile olmuştur. Böylece belirsizlik ve güvensizlik ifade eden 'misafir' söyleminden vazgeçilip, tanımlanmış hak ve ödevleri barındıran ve bazı hizmetlerin garanti edildiği bir mevzuat oluşturulmuştur (Ayçiçek & Tecer, 2018). Ülkemizde sadece Suriye'den gelenlere uygulanan özel bir statü olan "Geçici Koruma" rejimi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "Geçici Koruma" başlıklı 91.maddesinde (mevzuat.gov.tr): "Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir." şeklinde tanımlanmıştır. Geçici koruma gibi istisnai bir statünün Suriyelilere verilmesinin nedeni ise bu kişilerin "misafir" olarak kabul edilip savaşın bitmesi ile evlerine döneceklerinin varsayılması ve sığınan kişi sayısının çok fazla olmasıdır. Ancak Suriye'deki savaşın bitmemesi ve kısa vadede bitecek gibi gözükmemesi, geçici koruma statüsünün sürdürülebilirliğinde problemlere neden olabilecek bir durumdur (Koyuncu, 2018).

Yakın geçmişte yaşanan ve ülkemizi de ilgilendirip çalışmamıza konu olan bir başka göç olayı Ukrayna'da yaşanan kitlesel hareketliliktir. Öncelikle bu olayın tarihsel arka planına bakılacak olursa Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) 1991'de dağılmasından sonra ekonomik olarak belirli bir güce ulaşan ve kendisini SSCB'nin mirasçısı kabul eden Rusya, Sovyetler Birliği'nden ayrılan ülkeler üzerinde etkisini sürdürmek istemiştir. Ayrıca Rusya'nın kendi bölgesinde Amerika ile iyi ilişkiler içerisinde olan veya Avrupa Birliği'ne üye olmuş bir ülke istememesi, bunun yanında bölgenin enerji politikalarını da kendi belirlemek istemesi (Hacıtahiroğlu, 2014) bazı uluslararası problemlerin yaşanmasına neden olmuştur. Ukrayna ile Rusya arasındaki siyasi gerginlik Rusya'nın 2014'de Kırım'ı ilhak etmesiyle iyice tırmanmış

(Lloyd & Sirkeci, 2022), 22 Şubat 2022 tarihinde Rusya Devlet Başkanı Putin'in "Ukrayna için özel bir askeri operasyon yürütme kararı aldım" açıklamasıyla birlikte savaşa dönüşmüştür (Eşidir & Bak, 2022). Savaşın başlaması da Ukrayna'da hem ülke içinde hem de ülke dışına doğru büyük bir göç hareketine neden olmuştur. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) savaşın başlarında yaklaşık 4 milyon mültecinin ülkeden kaçabildiğini ifade etse de Avrupa Birliği yetkilileri bu sayının ilerleyen süreçte 7 milyonu geçtiğini belirtmiştir (Ociepa-Kicińska & Gorzalczyńska-Koczkodaj, 2022). Bunun nedenlerinden biri, Avrupa Birliği ülkelerinin daha önceki göç hareketlerine karşı kapalı kapı politikası uygularken Ukraynalı sığınmacılara karşı "Açık Kapı Politikası" uygulamasına geçmeleridir (Sansar, 2022). Bu uygulamanın dayanağı Avrupa Birliği'nin 2001 yılında kabul ettiği Geçici Koruma Yönergesi'dir. Bu yönergeye istinaden açık kapı uygulamasıyla Avrupa Birliği ülkelerine gelen Ukraynalılara "Geçici Koruma Statüsü" verilmiş ve bu statü altı aylık periyotlarla bir yıl uzatılacak şekilde düzenlenmiştir (Boyras, 2022). Türkiye'ye gelen Ukraynalılar ise Göç İdaresi Başkanlığı'na 1951 Cenevre Mülteci Sözleşmesi'ne istinaden "mülteci" kabul edilip bu şekilde kayıt altına alınmışlardır (Bakır, 2022).

Ülkemizdeki Suriyeliler resmi olarak "geçici koruma", Ukraynalılar ise "mülteci" statüsünde yer almaktadır. Ancak çalışmanın konusunu Suriye'de ve Ukrayna'da yaşanan göçler ve göç etmek zorunda kalan kişiler oluşturduğundan, herhangi bir anlam karmaşası olmaması adına hem Suriyeliler hem de Ukraynalılar için bu çalışmada "sığınmacı" kelimesi kullanılmıştır. Ayrıca literatürde ve çok sayıda akademik çalışmada her iki grup için "sığınmacı" kavramının çok sık kullanılması, yine bu kişilerin ülkelerini terk edip Türkiye'ye sığınmak zorunda kalmaları gibi faktörler sebebiyle bu çalışmada Suriyeliler ve Ukraynalılar için "sığınmacı" kavramının kullanılmasının daha kapsayıcı olacağı değerlendirilmiştir.

Haberler, gerçek olayların kitlelere aktarımı olsalar da aslında kurgulanmış birer metindir. Bu sebeple bütün kurgulanmış metinlerde olduğu gibi haberler de belirli bir söyleme sahiptir (Tokgöz, 2003). Söyleme ilgili bu gerçeklikte haberlerin tarafsızlığı, nesnelliği ve içeriğinde herhangi bir ideoloji barındırıp barındırmadığı gibi soruları her zaman gündemde tutmuştur. Sonuçta haberi yapan insandır ve haberin ana malzemesi olan olayı gözlemlerken, olaya şahit olanlarla görüşürken veya diğer haber kaynaklarından bilgi alırken kendi yorumlarını ya da değerlendirmelerini işin içine sokabilmekte ve böylece habere konu olan olayı dönüştürebilmektedir. Bu şekilde gerçekle aynılığını kaybeden haber, gerçeğe dayalı bir kurmaca olabilmektedir (Güngör, 2011). Bununla birlikte söylemsel bir güce sahip olan haber, üretim aşamasında medya profesyonellerinden ya da medya kuruluşunun yayın politikasından dolayı bazı öznel yargıların doğmasına da neden olabilmektedir. Bu öznellik, okuyucunun/izleyicinin dünyayı algılamasında ve anlamlandırmasında hatalara ya da eksikliklere sebebiyet verebilmektedir (Aydın Varol, 2020). Bu nedenle gerçekle onun temsili arasındaki ilişkiye çok dikkat etmek gerekir. Zira medya, temsiller vasıtasıyla gerçek yaşamdaki eşitsizlikleri ve sorunları yeniden üretirken, bunları meşrulaştırma, derinleştirme, pekiştirme ve böylece gerçeği şekillendirme gücüne de sahip kitlesel bir araç haline gelmektedir.

Türk basınındaki sığınmacı ve mülteci haberleri çok sayıda araştırmaya konu edilmiştir. Örneğin İbrahim Efe 2015 yılında yapmış olduğu çalışmada, 2011 ile 2015 yılları arasında ulusal sekiz gazetenin internet sitelerindeki haberleri ve köşe yazılarını inceleyerek Suriyeli sığınmacılar ile ilgili temsilleri ve söylemleri analiz etmiş; Pandır ve arkadaşları 2015'de yaptıkları araştırmada, ulusal beş gazetede 388 haber metnini ve 174 görseli Suriyeli sığınmacı temsili açısından incelemişlerdir. Göker ve Keskin, 2015 yılında yaptıkları çalışmalarında basındaki Suriyeli temsiline odaklanmışlar; Doğanay ve Çoban Keneş de 2011 ile 2014 yılları arasında ulusal üç gazetede yayınlanan bin 22 haberi ve köşe yazısını yine Suriyeli sığınmacılar çerçevesinde analiz etmişler; Paksoy ve Şentöregil ise Suriyeli sığınmacıların Türk basınında nasıl yansıtıldıklarını ve tartışıldıklarını ortaya koyabilmek adına 2011 ile 2015 yılları arasında ulusal beş gazetede 2 bin 321 haber metnini ve köşe yazısını incelemişlerdir. Görüldüğü üzere Türk basınında sığınmacıların nasıl temsil edildiklerine dair çalışmalar çoğunlukla Suriyeli sığınmacılara yönelik araştırmalardır. Elbette bunun en önemli nedeni ülkemizdeki mülteci ve sığınmacıların büyük çoğunluğunu Suriyelilerin oluşturmasıdır. Yapılan çalışmalar ana hatlarıyla değerlendirildiğinde ise gazetelerin sahip oldukları ideolojiler doğrultusunda sığınmacı temsili ürettikleri, bazı gazetelerin sığınmacı sorununu insani ve İslami açıdan ele aldığı, bazılarının ise sığınmacıları hükümet eleştirisi için araçsallaştırdıkları (Efe, 2015), Suriyeli sığınmacıların "yoksul" ve "yardıma muhtaç" şeklinde temsil edildiği ancak bazı haberlerde doğrudan tehdit kaynağı olarak da gösterildikleri (Pandır, Efe, & Paksoy, 2015), bir yandan Suriyelilerin

toplumdaki sorunların merkezine konumlandırıldıkları ve ‘günah keçisi’ ilan edildikleri diğer yandan edilgen ve mağdur olarak tanımlandıkları (Göker & Keskin, 2015), sığınmacıların “savaş kaçkını”, “terörist”, “korkak”, “cahil” gibi olumsuz sıfatlarla nitelendiği ırkçı söylemlerin de olduğu (Doğanay & Çoban Keneş, 2016) ve haberlerde sığınmacıların kendi seslerini duyurmalarına çok fazla fırsat verilmediği, bu durumun Suriyeli sığınmacıların basında aktif özne konumuna gelmesini engellediği ayrıca hukuki statüleri farklı olmasına rağmen Türk basınında mülteci ile sığınmacı kavramlarının birbirleri yerine kullanıldıkları (Paksoy & Şentöregil, 2018) anlaşılmıştır. Bunlarla birlikte 2022 yılında yapılan bir araştırmada Suriyeli, Afgan ve Ukraynalı göçünün gazetelerde nasıl sunulduğu ulusal üç gazete kapsamında incelenmiş ve haberlerin çoğunlukla duyulan rahatsızlıklar ve siyasi içerikler ile ilgili olduğu belirlenmiştir (Tiryaki, 2022). Bu çalışmada ise yukarıda bahsedilen çalışmalara benzer şekilde sığınmacıların ulusal basındaki temsillerine odaklanılmış ancak bu çalışmalardan farklı olarak Suriyeli ve Ukraynalı sığınmacıların ve yaşanan göçün ne sıklıkla haberleştirildiği, farklı iki ulustan gelen sığınmacıların temsillerindeki benzerlikler ve farklılıkların neler olduğu ayrıca yaşanan göç ile ilgili olumlama veya olumsuzlamaların ne şekilde yapıldığı bu çalışma kapsamında ele alınmıştır.

3. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmada örneklem olarak belirlenen gazetelerin ilk sayfalarında ve ilk sayfalardaki haberlerin devamı niteliğinde olan iç sayfalardaki sığınmacılar ile ilgili haberler, van Dijk’ın haber metinleri için geliştirmiş olduğu eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenecektir. van Dijk geliştirdiği bu yöntemde haber metinlerini makro ve mikro yapılar açısından ele almakta, makro yapılar çözümlemesi kapsamında metni; başlık, haber girişi (varsa spot), ana olay, haber kaynağı, ardaalan ve bağlam bilgisi, olayın tarafı varsa onun olay hakkındaki görüşleri gibi unsurlarla incelemektedir (van Dijk, 1983). Mikro yapı çözümlemesinde ise haber metnini; sentaktik yani sözdizimsel çözümleme, bölgesel uyum, sözcük seçimi ve haberin retorik şekline dört aşamada ele almaktadır (van Dijk, 1983). Bu şekilde çalışma kapsamında örneklem olarak seçilen haberler, van Dijk’ın ortaya koyduğu makro ve mikro yapılar temelinde analiz edilecek ve böylece Suriye ile Ukrayna’da yaşanan göç olaylarının ve sığınmacıların Türk basınında nasıl temsil edildiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yayın yapan ulusal gazeteler oluşturmaktadır. Örneklemi ise farklı yayın politikalarına ve hedef kitlelere sahip olması bakımından amaçlı örneklem yöntemiyle seçilen Yeni Akit, Milliyet ve Sözcü gazeteleri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örneklem yönteminin kullanılmasının nedeni ise; sınırlı sayıdaki kaynaktan bilgi açısından zengin olanlarının belirlenmesi ve seçilmesi için (Yağar & Dökme, 2018) amaçlı örneklem yönteminin kullanışlı bir metod olmasıdır. Ayrıca amaçlı örneklem yöntemiyle araştırmacı, kişisel gözlemleri çerçevesinde araştırmasına uygun özelliklerde bir örneklem oluşturabilmektedir (Gürbüz & Şahin, 2018). Bu kapsamda araştırma örneklemini olarak belirlenen Yeni Akit, Milliyet ve Sözcü gazetelerinin birinci sayfalarındaki ve birinci sayfalarında verilir iç sayfalarda devam eden Suriye’de ve Ukrayna’da yaşanan göç hareketleri ve sığınmacılarla ilgili haberler, Teun van Dijk’ın haber metinleri üzerine geliştirdiği eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenecektir.

Ülkemizdeki Suriyeli ve Ukraynalı sığınmacıların sayıları göz önüne alındığında, bu iki göç hareketinin topluma ve haber medyasına yansımalarının aynı olması beklenemez. Zira ülkemizdeki Suriyelilerin sayısı milyonlarla ifade edilirken, Ukraynalı sayısı on binlerle sınırlıdır. Bu farklılığın herhangi bir yanılgıya neden olmaması adına da her iki ülkeden Türkiye’ye gelen kişilerin sayıları belirli bir orana ulaştığı tarihler dikkate alınarak örneklemin sınırlılığı belirlenmiştir. Şöyle ki Suriye’de iç karışıklıklar 2011 yılında başlamış olsa da başlangıçta kitlesel bir hareketlilik yaşanmamıştır. Ancak şiddet olaylarının devam etmesi üzerine kalabalık gruplar halinde göçler başlamış ve 2012 yılında binlerce Suriyeli ülkemize gelmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre de (Göç İdaresi Başkanlığı) 2012 yılı itibarıyla ülkemizdeki Suriyeli sayısı 14.237’dir. Yani 2012 yılı ülkemizdeki Suriyelilerin binlerce kişi şeklinde ifade edildiği ve toplumda daha görünür hale geldikleri dönem olmuştur. Bu nedenle Suriyeli sığınmacılar ile ilgili haberler için 2012 yılından bir aylık süre baz alınmıştır. Ukraynalı sığınmacılar ile ilgili haberler için ise 2022 yılı Mart ayı belirlenmiştir. Bunun nedeni Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşın 2022 yılı Şubat ayında başlaması ve çatışmaların başlamasıyla birlikte milyonlarca Ukraynalının yaşadıkları bölgeleri kitleler halinde terk etmeleridir. Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü verilerine göre (BM Mülteci Örgütü), 2022 yılı Haziran ayının ilk haftası itibarıyla yani

savaşın başlamasından sonraki ilk üç ay içerisinde Ukrayna'dan yaklaşık 7,3 milyon sınır geçişi yapılmış ve Avrupa genelinde 4,8 milyon Ukraynalı mülteci kayıt altına alınmış ve bu kişilerden bir kısmı da Türkiye'ye gelmiştir. Bu kapsamda belirtilen gerekçeler nedeniyle Suriyeli sığınmacılar ile ilgili haberler için 01.03.2012 ila 30.03.2012 tarih aralığı, Ukraynalı sığınmacılar için ise 01.03.2022 ila 31.03.2022 tarih aralığı örneklemin inceleyeceği tarihler olarak belirlenmiştir.

4. Bulgular

Çalışma kapsamında araştırma örneklemini oluşturan Yeni Akit, Milliyet ve Sözcü gazetelerinin birinci sayfaları 01.03.2012 ila 30.03.2012 tarih aralığında incelendiğinde; Yeni Akit gazetesinde iki, Milliyet gazetesinde üç, Sözcü gazetesinde dört haberin Suriye'de yaşanan göç olayı ile ilgili olduğu ayrıca bu haberlerin tamamının iç sayfalarda devam ettiği ve olayların iç sayfada daha detaylı verildiği görülmüştür. Söz konusu gazetelerin birinci sayfaları 01.03.2022 ila 31.03.2022 tarih incelendiğinde; Yeni Akit gazetesinde sekiz, Milliyet gazetesinde yedi ve Sözcü gazetesinde iki haberin Ukrayna'da yaşanan göç hareketi ile ilgili olduğu ve söz konusu on yedi haberden on dördünün iç sayfalarda detaylandırılarak aktarıldığı anlaşılmıştır.

Suriye'de yaşanan göç ile ilgili olarak Yeni Akit gazetesinin ilk haberi 20 Mart 2012 tarihinde yayınlanmıştır. Haber makro açıdan analiz edildiğinde, tematik olarak "*Suriyeli mülteci 16 bini aştı*" başlığı kullanılmış ancak herhangi bir ara başlığa veya spota yer verilmemiş, şematik yönden Dışişleri Bakanlığı'nın açıkladığı Türkiye'ye giriş yapan Suriyeli sayısı, daha önce Türkiye'ye gelen Suriyelilerin yeni gelenleri coşkuyla karşılamaları ve bu kişilerin Türkiye'ye sevgi gösterisinde bulduklarına dair bilgiler yer almıştır. Ayrıca "*Esad'ın zulmünden kaçarak Türkiye'ye sığınan Suriyeliler*" şeklindeki giriş cümlesi ile göç olayının arka planı/nedeni belirtilmiştir. Mikro açıdan haber ele alındığında, sentaktik olarak etken cümleler kullanılarak zulmü yapan ve zulümden kaçan özneler açıkça ifade edilmiş, sözcük seçimi olarak da 'zulüm' ibaresi kullanılarak göçe bir gerekçe gösterilmiş ve bu şekilde göç olayı meşrulaştırılmıştır.

Haberin iç sayfalardaki devamı makro açıdan ele alındığında, tematik olarak "*Gözleri sınırın ötesinde kalpleri burada*" başlığı, "*Mehmetçik nöbet tutuyor*", "*Türkiye'ye sığınanların sayısı 16 bini geçti*", "*Çadırda ikiz sevinci*", "*Ülkelerini özliyorlar*" ve "*Tüm ihtiyaçları karşılanıyor*" ara başlıkları kullanılmış, şematik olarak Türkiye'ye gelen Suriyelilerin ülkelerinden ayrılış nedenleri ve Türkiye'de bu kişilere yapılan yardımların bilgisi verilmiştir. Mikro analiz kapsamında sentaktik olarak yine etken cümlelerin kullanıldığı haberde, bu kişilerin Suriye Devlet Başkanı Esad'ın zulmünden kaçtıkları ve Türkiye'ye sevgi gösterisinde buldukları belirtilmiştir. Bölgesel uyum açısından, kamplarda kalan kişilerin günlük yaşamları hakkında bilgi verilerek önceki genel ifadeler örneklendirilmiş, haberin retorığı ise bu kişilerin Suriye'de ve Türkiye'de yaşadıkları kıyaslanarak, sığınmacıların fotoğrafları kullanılarak ve Türkiye'deki kampta kalanların görüşleri aktararak güçlendirmiştir. Ayrıca sözcük seçimi açısından, sığınmacılardan bahsedilirken "*misafir edilen Suriyeliler*" ifadesi kullanılmış ve yapılan röportaja istinaden bu kişilerin ülkelerine mutlaka döneceklerini söyledikleri belirtilmiş böylelikle gelen Suriyelilerin Türkiye'de misafir oldukları ve ülkelerine geri dönecekleri haberin satır aralarında vurgulanmıştır. Bu tür ifadelerin kullanılmasındaki neden ise çoğunlukla bu kişilere karşı oluşacak olumsuz algının en temel sebeplerinden biri olan '*yük*' temasının önüne geçmektir. Zira göçmenlere/sığınmacılara yönelik karşıt söylemler geliştirilirken en güvenli yöntemlerden biri, bu kişilere yardım etmeye veya onları kabul etmeye mali olarak ülkenin gücünün yetmeyeceğini söylemektir (van Dijk, 2003).

Yeni Akit gazetesinin 21 Mart 2012 tarihli ikinci haberi makro açıdan incelendiğinde, tematik olarak sadece "*Esad zulmünün canlı tanıkları*" başlığı kullanılmış, bunun haricinde herhangi bir içeriğe yer verilmemiştir. Gazetenin iç sayfalarındaki devamı makro çözümleme kapsamında analiz edildiğinde, tematik olarak "*Esad'ın askerleri acımasızca saldııyor*" başlığı, "*Zalimin ordusunun sivilleri hedef alan saldırılarında yaralanan Suriyeliler Akit'e konuştu*" spotu, "*Organlarının çoğunu kaybetti*", "*Zeyd'in bağırsaklarının çoğu alındı*", "*Yaralı ayağı ile dört saat yürüdü*", "*Topuğu parçalanmış yüzü feci yanmış*", "*Gencin dizini koparana kadar ateş ettiler*", "*Canını kurtardı, bacağı kırıldı*" ara başlıkları kullanılmıştır. Habere şematik açıdan bakıldığında, Suriye'de yaralanıp Türkiye'de tedavi olan kişiler ve bu kişilerin yaşadıkları olaylar hakkında bilgi verilerek, bu kişilerin görüşlerine yer verilmiştir. Haber mikro açıdan analiz edildiğinde sentaktik olarak etken cümleler kullanılmış, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad zalim bir diktatör, Suriye'deki siviller ise havan toplarının

hedefi olan, bağırsakları yere dökülen, topuğu kopan ve bilincini yitirmiş insanlar olarak ifade edilmiş, görgü tanıklarının söylemleri ile fotoğrafları birlikte kullanılarak haberin retorığı desteklenmiştir. Sözcük seçiminde Suriye Devlet Başkanı Beşir Esad'dan sıklıkla 'zalim' olarak bahsedilirken, Suriye'den gelenler zulümden kaçan kişiler olarak vurgulanmış ve bu şekilde yaşanan göç olayı meşrulaştırılmıştır. Bunun yanında yine sözcük seçimi açısından mülakat yapılan kişilerin açıklamaları, bu kişilerin desteklendiğini gösteren 'dedi, söyledi, konuştu' şeklindeki kelimeler kullanılarak verilmiştir.

Suriye'deki göç olayı ile ilgili olarak Milliyet gazetesindeki ilk haber 10 Mart 2012 tarihinde yayınlanmıştır. Makro analiz kapsamında tematik olarak "Esad'ın 4 generali Türkiye'ye kaçtı" başlığıyla verilen haberde, Suriye ordusundan kaçan bazı askerlerin Türkiye'ye geldiği ve bu olayın Esad rejimine darbe vurduğu belirtilmiş ancak şematik olarak bu olaya neyin sebep olduğu ya da olayın arka planının ne olduğu bilgisi yer almamıştır. Çalışmanın amacına yönelik mikro açıdan unsurlar barındırmayan haberin iç sayfadaki devamında, makro açıdan tematik olarak "Esad'ın generalleri Türkiye'ye firar etti" başlığı, "234 kişi geldi", "Türk istihbarattan yardım", "Kapı hep açık kalacak" ara başlıkları kullanılmış, şematik çözümleme yönünden bakıldığında, Suriye ordusundan kaçıp Türkiye'ye gelen askerler ve siviller hakkında bilgi verilmiş, Beşir Esad'ın siyasi açıdan güç kaybettiğine dair olumsuzlama yapılmış, muhalif gruplara Türkiye'nin yardım ettiğinden ve o bölgedeki kaçakçılıkla ilgili iddialardan bahsedilmiş ancak bu olayların neden yaşandığına dair diğer bir ifadeyle ardalan konusunda herhangi bir bilgi verilmemiştir. Mikro analiz çerçevesinden ise ağlayan çocuk fotoğrafıyla yaşanan olaylar daha da dramatize edilerek haberin retorığı güçlendirilmiştir.

Milliyet gazetesinin Suriyeliler ile ilgili ikinci haberi 16 Mart 2012 tarihinde yayınlanmıştır. Makro analiz kapsamında tematik olarak "Suriye'den 300 bin kişi gelebilir..." başlığı bulunan haberde, şematik açıdan Suriye rejiminin muhaliflere yönelik baskısının göçe neden olduğu ve bu nedenle 300 bin kişinin Türkiye'ye gelebileceği ifade edilerek Türk yetkililerin buna hazırlık yaptığı belirtilmiştir. Böylece yaşanan göçe sebep olarak siyasi baskılar gösterilmiş ve bu şekilde göç olayı meşrulaştırılmıştır. Bunun yanında Suriye'de kaybolan ve haber alınamayan Türk gazetecilerin bilgisi de haberde verilerek Suriye'de yaşanan kaos vurgulanmıştır. Mikro çözümleme açısından bakıldığında bir aracın içindeki gençlerin ve çocukların fotoğrafı kullanılarak ve Beşir Esad'ın eşi Esmâ Esad'ın lüks alışveriş harcamalarından bahseden bir başka habere bu haberle aynı sayfada yer verilerek haberin retorığı desteklenmiştir. Bu şekilde bir tarafta bombalanan insanların diğer yanda lüks yaşamlarında herhangi bir değişiklik olmayan insanların haberleri yan yana verilerek haberin retorığı arttırılmıştır. Haberin iç sayfadaki devamında, makro yönden tematik olarak "Hatay'a 300 bin kişi gelebilir" başlığı ve "Sınırda büyük göç alarmı" spotu kullanılmıştır. Mikro açıdan bakıldığında sentaktik olarak etken cümleler kullanılan haberde, Suriye Devlet Başkanı Beşir Esad sivil halka askeri operasyonlar yapan kişi olarak belirtilmiş ve bölgesel uyum çözümlemesi dahilinde nedensellik bağı kurularak yaşanan bu olayların büyük bir göç dalgasına neden olabileceği ve Türkiye'deki kamplarda kalan Suriyelilerin Beşir Esad'ı protesto eden gösteriler düzenledikleri belirtilmiştir. Yine bölgesel uyum kapsamında yaşanan olaylara geçmişten bir örnek verilmiş ayrıca Suriyeli çocukların ve kadınların olduğu fotoğraflar kullanılarak haberin retorığı güçlendirilmiştir.

Suriyeliler ile ilgili Milliyet gazetesinin üçüncü haberi 17 Mart 2012 tarihli sayısında yer almıştır. Makro analiz olarak tematik açıdan "Korkuyoruz kampta Esad'ın adamları var" başlığının, "Reyhanlı'da kampta kalan Suriyeli mülteciler Esad'ın Türkiye'ye sızan ajanlarından tedirgin" ara başlığının ve "Milliyet Hatay'daki mülteci kampında" spotunun kullanıldığı haberde, şematik olarak Hatay'ın Reyhanlı ilçesindeki kampta kalan Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye sızmış Suriyeli ajanların kendilerine zarar vereceklerinden endişe ettikleri, bu yüzden kamptakilerin çoğunun fotoğraf çekilmek veya röportaj vermek istemedikleri bilgisi verilmiştir. Mikro açıdan kampta kalan kişilerin görüşlerine yer verilerek ve sadece Suriyeli bir kadının yer aldığı fotoğraf kullanılarak haberin retorığı desteklenmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, makro analiz açısından tematik olarak "Türkiye kapıları açsa kimse Suriye'de durmaz" başlığı ve "Kaçanlara ateş açılıyor", "Sığınmacı sayısı 14 bini aştı", "Çocukların oyunu 'isyançılık'", "30 kişilik gruplarla kaçıyorlar" ara başlıkları kullanılmış ve şematik açıdan Türkiye'ye gelen sığınmacıların Suriye'de yaşadıkları olaylar hakkında bilgi verilmiştir. Haber mikro çözümleme kapsamında ele alındığında, sentaktik olarak etken cümleler kullanılmış ve Suriye Devlet Başkanı Beşir Esad şiddet uygulayan, sığınmacılar ise bu şiddetten kaçan özneler olarak belirtilmiştir. Bölgesel uyum açısından cümleler arası nedensellik ilişkisi kurularak yapılan

şiddetin yaşanan göçe sebep olduğu ifade edilmiş ve görgü tanıklarının ifadelerine başvurularak haberin retoriği güçlendirilmiştir. Şöyle ki kamptaki sığınmacılardan birinin evi rejim ordusu tarafından yakıldığı için bu kişinin ailesi ile birlikte kaçmak zorunda kaldığı, bir başka sığınmacının rejim ordusu ile çatıştığı ve yaralanınca kaçmak zorunda kaldığı, diğer bir sığınmacının rejim ordusu tarafından evinin basıldığı ve üç abisinin öldürüldüğü, bu olaylarda rejim ordusunun çocuk kadın ayırımı yapmadığı, yine kamptaki çocukların kaçmasalardı Beşir Esad'ın kendilerini döveceklerini söyledikleri ifade edilerek yaşanan göç olayı tanıkların beyanları ile üstü kapalı şekilde zorunluluk olarak ifade edilmiş ve bu şekilde yapılan göç meşrulaştırılmıştır. Sözcük seçimi yönünden habere bakıldığında ise kaynağın desteklendiğini gösterir nitelikte *'diyor, diyorlar, anlatıyorlar, konuşmaya başladıklarında acı dillerinden dökülüyor, yaşanan vahşeti kelimelere döküyor'* şeklinde ifadelerle yer verildiği görülmektedir.

Belirlenen tarih aralığında Sözcü gazetesi incelendiğinde, Suriye'de yaşanan olaylar ile ilgili ilk haber 10 Mart 2012 tarihinde verilmiştir. Makro açıdan incelendiğinde tematik olarak *"Suriyeli iki general Türkiye'ye sığındı"* başlığı kullanılmış, şematik olarak Suriye'de rejime muhalif iki generalin Türkiye'ye sığındığı bilgisi verilmiş ancak bunun nedeni yani ardalan bilgisi haberde yer almamıştır. Haberin iç sayfalardaki devamında, makro analiz açısından tematik olarak *"İki Suriye generali Türkiye'ye sığındı"* başlığı kullanılmış, şematik yönden Suriye'de iç karışıklıklar olduğu ve Beşir Esad yönetiminin darbe aldığı belirtilmiş ancak olayların detaylarına girilmemiş ayrıca Suriye yönetiminin teröristlere ait bazı silahların görüntülerini yayınladığı ve bu silahlardan bazılarının Suriye'ye Türkiye'den sokulduğunun ileri sürüldüğü belirtilmiştir. Mikro analiz açısından ise sözcük seçimi olarak *'iddia ettiği, öne sürüldü'* ifadelerine yer verilmiş dolayısıyla kaynağın söylemlerinin desteklenmediği görülmüştür. Yine haberin içeriği şematik açıdan ele alındığında olaylar ile ilgili bilgiler verilirken Beşir Esad'a ve rejime ya da Suriyeli sığınmacılara yönelik herhangi bir olumlama veya olumsuzlama yapılmamıştır. Haberin retoriğini güçlendirmek adına çoğunluğu çocuklardan oluşan bir grubun tel örgüler arkasındaki fotoğrafına yer verilmiş ve fotoğrafın altına *"Hatay'daki Suriyeliler, Esad karşıtı eylem yaptı"* şeklinde tek cümlelik bir açıklama yapılmıştır. Fakat fotoğraftakilerin çoğunun çocuk olduğu, görüntünün protesto eylemine çok fazla benzemediği ve bu kişilerin Esad'ı neden protesto ettiklerine dair herhangi bir bilginin haberde vermediği anlaşılmıştır.

Sözcü gazetesinin 16 Mart 2012 tarihli sayısındaki haberde makro analiz açısından tematik olarak *"Suriye'den kaçış var"* başlığı kullanılmış, şematik olarak *'24 saatte 1000 kişi Türkiye'ye geldi...'* şeklinde tek cümlelik bir açıklamaya yer verilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında tematik açıdan *"1 günde 1000 sığınmacı"* başlığı, *"Akın akın Türkiye'ye geliyorlar"*, *"6 çadır kent kuruldu"*, *"Esad'a protesto"*, *"2 gazeteci istihbaratta"* ara başlıkları kullanılmıştır. Şematik olarak haber incelendiğinde, Suriye'deki olayların şiddetini arttırdığı belirtilmiş ancak ardalan bilgisi olarak bu şiddetin ne olduğu ya da öncesinde neler yaşandığı bilgisi verilmemiş ve mikro analiz açısından sentaktik olarak edilgen cümle kullanılarak kimin kime şiddet uyguladığı yani olayın öznelere açıkça ifade edilmemiştir. Haberin retoriği açısından, sırtlarında çuvalarla sınır hattında yürüyen kişilerin ve zafer işareti yapan Suriyelilerin fotoğrafları kullanılarak ayrıca sığınmacı sayısı ile ilgili rakamsal veriler bir Türk yetkiliye dayandırılarak haberin içeriğine dair retorik güçlendirilmiştir.

Sözcü gazetesinin 19 Mart 2012 tarihli haberindeyse makro çözümlene kapsamında tematik olarak *"Beşir Esad'a öfke dinmiyor"* başlığı kullanılmış ve şematik yönden haberin içeriği Hatay'da çadırlarda kalan Suriyeli sığınmacılar protesto düzenledi' şeklinde tek cümle ile verilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında tematik olarak *"Esad'a öfke dinmiyor"* başlığı ve *"Türk bayrakları taşıdılar"*, *"Çocuklar da katıldı"*, *"Türk şoför öldürüldü"* ara başlıkları kullanılmıştır. Şematik olarak Hatay'daki Suriyeli sığınmacıların Beşir Esad'ı protesto ettikleri belirtilen haber mikro çözümlene açısından incelendiğinde, göstericilerin fotoğrafları kullanılarak retoriğin desteklendiği görülmüş, sözcük seçimi açısından ele alındığında ise Beşir Esad ülkesinde katliamlara devam eden biri olarak ifade edilmiştir. Ayrıca Suriyeli çocukların olduğu bir fotoğraf kullanılarak Beşir Esad yüzünden çocukların yurtlarından oldukları ifade edilmiş ve bu çocukların protesto gösterilerine katılıp slogan attıkları belirtilerek haber daha dramatik hale getirilmiştir. Bunların yanında Türk tır sürücüsünün, Suriye'de silahlı saldırı sonucu öldürüldüğü haberine yer verilerek Suriye'de yaşanan şiddet olayları vurgulanmış ancak sentaktik açıdan edilgen cümle kullanılarak tır sürücüsünün kim tarafından neden öldürüldüğü bilgisine yer verilmemiştir.

Son olarak Sözcü gazetesinin 25 Mart 2012 tarihli haberinde ise makro analiz kapsamında tematik açıdan “*Suriyeli pilot savaş uçağıyla Türkiye’ye kaçtı*” başlığı ve “*Son dakika*” spotu kullanılmış, şematik yönden protestocu sivilleri bombalama emri alan Suriyeli bir savaş uçağı pilotunun verilen emre uymadığı ve Suriye’deki askeri bir binayı bombalayıp uçağı ile Türkiye’ye sığındığı iddia edilmiştir. İç sayfadaki haberin devamındaysa tematik olarak “*Suriyeli pilot, askeri binayı bombaladı, Türkiye’ye kaçtı*” şeklinde bir başlık kullanılmış, şematik olarak pilotun sivilleri bombalama emrine uymayıp askeri bir binayı bombaladıktan sonra Türkiye’ye sığındığı, Suriye Ulusal Konseyi’nden bir üyenin de bu olayı doğruladığı ve yine bu kişinin Beşar Esad’ın ordunun kontrolünü kaybettiğini söylediği bilgisi verilmiştir. Böylelikle savaş pilotunun sivilleri öldürmemek için ülkesinden kaçtığı haberleştirilerek, Devlet Başkanı Beşar Esad dolaylı olarak sivilleri öldürme emri veren kişi olarak olumsuzlanmıştır. Mikro analiz açısından bölgesel uyuma bakıldığında, cümleler arası nedensellik bağı kurularak savaş pilotunun Türkiye’ye kaçış sebebi açıklanmış, fotoğraf kullanılarak ve tanık ifadesine başvurularak haberin retorığı güçlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında, Rusya’nın işgaliyle birlikte Ukrayna’da başlayan göç hareketi ile ilgili olarak 01 Mart 2022 – 31 Mart 2022 tarihleri arasında örneklem incelendiğinde, Yeni Akit gazetesindeki ilk haberin 01 Mart 2022 tarihinde yayınlandığı görülmüştür. Makro açıdan tematik olarak “*500 bini aşkın Ukraynalı mülteci oldu*” başlığıyla verilen haberde, şematik olarak Birleşmiş Milletler ve yerel kaynaklardan alınan bilgiler çerçevesinde Ukrayna’dan göç edenlerin sayısı hakkında bilgi verilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, makro analiz açısından tematik olarak “*500 binden fazla Ukraynalı mülteci oldu*” başlığı kullanılmış, şematik olarak Birleşmiş Milletler yetkililerinin açıklamış olduğu Ukrayna’da ölen sivillerin ve çocukların rakamları verilmiş, milyonlarca sivilinde saldırılardan korunmak için metrolara ve sığınaklara toplanmak zorunda kaldığı ifade edilmiştir. Mikro açıdan bakıldığında haberin retorığını güçlendirmek adına ölüm rakamları verilirken uluslararası kuruluş yetkililerinin açıklamaları referans alınmış ayrıca sözcük seçiminde kaynağın desteklendiğini gösterir nitelikte ‘*dedi, vurguladı, duyurdu*’ ifadeleri kullanılmıştır.

Yeni Akit gazetesinin 03 Mart 2022 tarihli haberi makro açıdan incelendiğinde tematik olarak “*Batı adamını, Türkiye insanlığı kurtarıyor*” başlığı, “*Vatandaşlarını savaş bölgesinden çıkaran Türkiye, diğer ülkelerin insanlarına da kol kanat geriyor*” üst başlığı, “*Diğer ülke insanlarını da sınırdan geçirdik*”, “*Devletimiz her şeyi önceden organize etmişti*”, “*Silah gülgesinde soğukta bekletildik*” ara başlıkları ve “*Ukrayna sınırını geçen Afrikalılar Batı’nın ırkçılığını anlattı*” spotu kullanılmıştır. Şematik açıdan habere bakıldığında Batılı devletlerin Ukrayna’yı terk etmeye çalışan kendi vatandaşlarına yardımcı olma konusunda aciz kaldıkları ancak Türkiye’nin kendi vatandaşlarına ve onlarla birlikte farklı ülke vatandaşlarına da yardımcı olduğu ve insanlık destanı yazdığı, bunların yanında Avrupa devletlerine sığınmak isteyen Afrikalıların ırkçılığa ve mobinge maruz kaldıkları bilgisi verilmiştir. Mikro açıdan haber incelendiğinde, haberin retorığı iddia edilen hususları destekleyecek nitelikte fotoğraflarla ve görgü tanıklarının beyanlarıyla güçlendirilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamı makro açıdan incelendiğinde tematik olarak “*ABD ve Avrupa: Başımızın çaresine bakın*”, “*Yaşananları Anlattılar*”, “*Uçaklara ve trenlere almadılar, kapılarından çevirip sokakta yattılar*” ara başlıkları ve “*Almanya, ayrımcılığı doğruladı*” spotu kullanılmış, şematik açıdan Ukrayna’daki savaştan kaçmaya çalışan insanlara yardım etme konusunda Türkiye’nin yaptıklarına değinilmiş ve bu insanlardan bazılarının Avrupa ülkelerinde maruz kaldıkları ırkçı muamele hakkında bilgi verilmiştir. Mikro açıdan incelendiğinde fotoğraflar ve görgü tanıklarının beyanlarıyla retorığı güçlendirilen haberde, sözcük seçimi açısından açıklama yapan kişilerin desteklendiğini gösterir nitelikte “*açıkladı, söyledi*” gibi kelimeler kullanılmıştır. Bu haberde ilginç olan husus, Rusya veya Ukrayna adına herhangi bir temsil bulunmazken, sığınmacılar üzerinden Türkiye’nin yüceltilmesi, Avrupa ülkelerinin ise ırkçılıkla suçlanıp olumsuzlanmasıdır.

Yeni Akit gazetesinin 04 Mart 2022 tarihli haberine makro açıdan bakıldığında tematik olarak “*1 milyon Ukraynalı mülteci oldu*” başlığı ve “*Kiev’de köprüler havaya uçuruluyor*” spotu kullanılmış, şematik açıdan Ukrayna’da yaşanan olaylar ve göç hakkında bilgi verilmiştir. Mikro çözümleme kapsamında haber incelendiğinde spotu desteklemek için kucagındaki çocuk ile yıkılan bir köprüden geçmeye çalışan adamın fotoğrafı kullanılarak ve göç ile ilgili bilgiler de Birleşmiş Milletler’in verileri referans gösterilerek retorik güçlendirilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında tematik yönden “*Ukrayna’dan kaçanların sayısı bir milyonu aştı*” başlığı kullanılmış, şematik olarak Ukrayna’dan göç edenlerin sayısı ve hangi ülkelere gittikleri konusunda bilgi verilmiştir. İlk sayfadaki haberde olduğu gibi retorığı güçlendirmek amacıyla Ukrayna’dan

hangi ülkeye ne kadar sığınmacı gittiğine dair bilgiler verilirken yine Birleşmiş Milletler'in verileri referans alınmıştır.

07 Mart 2022 tarihli Yeni Akit gazetesindeki haberde makro açıdan tematik olarak *"1,5 milyon Ukraynalı Mülteci"* başlığı ve *"Rusların katliamından kaçıyorlar"* spotu kullanılmış, şematik olarak Ukrayna'daki sivillerin bombalardan kaçmak için yollara düştükleri bilgisi verilmiştir. Çocuklarında olduğu bir fotoğraf karesi kullanılarak yaşanan olay dramatize edilmiş ve bu olayın İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'da yaşanan en hızlı mülteci krizi olduğu belirtilerek yaşanan göç olayı diğer göçlerle kıyaslanmış ve rakamsal verilerde Birleşmiş Milletler yetkililerinin açıklamaları referans alınmıştır. Böylelikle mikro analiz yönünden haber incelendiğinde fotoğraf kullanılarak, uluslararası bir kuruluş kaynak olarak gösterilerek ve kıyaslama yapılarak retorik güçlendirilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamı incelendiğinde tematik olarak *"Kiev çevresinden kaçış sürüyor"* başlığı ve *"BM: 1,5 milyon kişi kaçtı"* alt başlığı kullanılmıştır. Şematik açıdansa Rusya ve Ukrayna güçleri arasındaki çatışmalarda Ukrayna ordusunun sivilleri bölgeden tahliye etmeye çalıştığına dair bilgi verilmiştir. Bu şekilde Rus birlikleri işgalci olarak olumsuzlanırken, Ukrayna ordusu sivilleri bölgeden tahliye etmeye çalışan kişiler olarak olumlanmıştır. Ayrıca mikro açıdan bakıldığında, otobüslere binen insanların fotoğrafıyla haberin retorisi desteklenmiştir.

Yeni Akit gazetesinin 08 Mart 2022 tarihli haberinde makro yönden tematik olarak *"Avrupa'da mülteci paniği"* başlığı kullanılmış ve şematik açıdan Rusya'nın saldırıları sonrasında Ukrayna'dan komşu ülkelere giden sığınmacıların rakamları verilmiştir. Mikro açıdansa göç etmek için bekleyen Ukraynalıların fotoğrafı ile haberin retorisi desteklenmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında tematik olarak *"1 milyon 735 bin mülteci Ukrayna'dan kaçtı, 5 milyon kişi daha gidecek"* başlığı kullanılmış, şematik olarak savaş nedeniyle Ukrayna'dan komşu ülkelere geçen mülteciler ile ilgili Birleşmiş Milletler yetkililerinin verileri kullanılarak bilgi verilmiş ayrıca Avrupa Birliği temsilcisinin Ukrayna'da yaşanan olayları Afganistan'da yaşananlara benzeterek Ukrayna'ya daha fazla yardım edilmesi gerektiğini söylediği belirtilmiştir. Bu bilgiler ışığında haber mikro yönden çözümlendiğinde, Ukrayna'ya komşu ülkelere, diğer ülkelerce neden yardım edilmesi gerektiğine dair gerekçeler sunularak bölgesel uyum açısından cümleler arası nedensellik ilişkisi kurulmuş ayrıca fotoğraflar, yetkililerin açıklamalarına dayanan bilgiler ve kıyaslama yöntemi kullanılarak haberin retorisi güçlendirilmiştir.

11 Mart 2022 tarihli Yeni Akit gazetesinde makro açıdan tematik olarak *"Hem savaşın hem soğukun mağdurları"* spotuyla verilen haberde, şematik olarak sadece Ukraynalı sığınmacıların komşu ülkelere giderken kar yağışı ve soğuk hava nedeniyle zorluk yaşadıkları ifade edilmiş, mikro açıdan haberin retorisi kapsamında çocuk ile evcil bir köpeğin olduğu fotoğraf kullanılarak yaşanan olaylar dramatize edilmiştir.

21 Mart 2022 tarihli Yeni Akit gazetesindeki haberde makro analiz kapsamında tematik olarak *"Rus vandallığı sınır tanımıyor"* başlığı ve *"Mariupol'den kaçış sürüyor"* spotu kullanılmış, şematik açıdan Rusların füzelerle sivil yerleşim yerlerini vurduğu bilgisi verilmiştir. Mikro çözümlenme yönünden ise ellerinde eşyalarıyla bölgeden kaçmaya çalışan insanların fotoğrafları kullanılarak haberin retorisi güçlendirilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, tematik olarak *"Rus işgalinden kaçış"* başlığı ve *"Yurt içi ve yurt dışı göç 10 milyonu aştı"* ara başlığı kullanılmış, şematik yönden bakıldığında Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiseri'nin beyanlarına dayanarak savaş nedeniyle Ukrayna'da yaşanan göç rakamlarla açıklanmış ve dünyanın her yerinde savaş nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalan sivillerin acılar içinde yaşadığı vurgulanmıştır. Mikro açıdan haber incelendiğinde sentaktik açıdan etken cümleler kullanılarak Rusya işgalci, Ukraynalılar ülkelerini terk etmek zorunda kalan mağdur kişiler olarak temsil edilmiş, sözcük seçiminde de Rus ordusu yerine Türkiye'de zulmü çağrıştıran *"Moskof askerleri"* ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca harabeye dönmüş sokakların ve göç eden insanların fotoğrafları kullanılarak haberin retorisi arttırılmıştır.

Yeni Akit gazetesinin 28 Mart 2022 tarihli haberinde ise makro açıdan tematik olarak *"Ukraynalı yetimler Türkiye'de"* başlığı kullanılmış, şematik açıdansa olayların farklı bir boyutu ele alınmış ve Türkiye'deki farklı bakanlıkların ortak çalışmasıyla Ukraynalı 159 yetimin Antalya'ya getirildiği bilgi verilmiştir. Mikro analiz açısından da getirilen çocukların fotoğrafıyla haberin retorisi desteklenmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, tematik açıdan *"Ukraynalı yetimleri Türkiye kucakladı"* başlığı ve *"Yetim çocuklar, Türkiye'de güvende"* ve *"Yetimlere Türkiye kapısı 'First Lady' diplomasisiyle açıldı"* ara başlıkları kullanılmış, şematik olarak Türkiye'ye getirilen çocukların sayıları ile ilgili bilgiler verilirken bu olayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan ile Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski'nin eşi Olena Zelenska arasında yapılan görüşmeler

sonrasında gerçekleştiği belirtilmiştir. Mikro analiz kapsamında haber incelendiğinde, sentaktik olarak haberde etken cümleler kullanılmış ve haberin genelinde Rusya işgalci olarak olumsuzlanırken, Ukraynalı çocuklar savaş mağduru, Türkiye ise farklı ırk ve dinden çocuklara kucak açan ülke olarak yüceltilmiş ayrıca Ukraynalı çocukların Türkiye'ye getirildikten sonraki fotoğrafları ile haberin retorisi güçlendirilmiştir.

Ukrayna'da yaşanan göç hareketi ile ilgili olarak 01 Mart 2022 ila 31 Mart 2022 aralığında Milliyet gazetesi incelendiğinde, ilk haberin 02 Mart 2022 tarihinde yapıldığı görülmüştür. Makro analiz açısından bakıldığında tematik olarak "Ukraynalı öğrencilere açık çek" başlığı kullanılan haberde, şematik açıdan Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in açıklamasına dayanılarak Ukraynalı öğrencilerin Türkiye'de eğitim alabilecekleri bilgisi verilmiştir. Tematik açıdan "Hemen dahil edebiliriz" başlığı, "Büyüyerek iyileşme" ara başlığı ve "Bakan Özer'den Ukraynalı öğrencilere açık çek" spotuyla verilen haberin iç sayfadaki devamında, şematik olarak Türkiye'de 4 milyondan fazla Suriyeli öğrencinin bulunduğu, diğer ülkelerden gelen öğrenciler ile birlikte bu sayının 6 milyondan fazla olduğu belirtilerek Türkiye'nin eğitim kalitesi ve organizasyon kapasitesi, dünyanın en iyi eğitim sistemine sahip ülkelerinden biri olan Finlandiya ile kıyaslanmıştır. Bu şekilde Türkiye, Ukrayna'da problem yaşayan öğrencilere kucak açan misafirperver ülke olarak temsil edilirken, özelden Türk eğitim sistemi genel anlamda da Türkiye yüceltilerek olumlanmıştır. Haber mikro açıdan değerlendirildiğinde de Türkiye'deki eğitim sistemi diğer ülkeler ile kıyaslanarak haberin retorisi arttırılmıştır.

Milliyet gazetesinin 4 Mart 2022 tarihli haberinde makro açıdan tematik olarak "İnsanlık risk altında" başlığıyla beraber "1 milyon sivil kaçtı" ve "Dünya geç kaldı" ara başlıklarına yer verilmiştir. Şematik açıdan bakıldığında, Rusya'nın nükleer güçlerini harekete geçirmesinin dünyada korkuya neden olduğu, Rus füzelerinin sivil yerleşim yerlerini vurduğu, Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski'nin Rusya Devlet Başkanı Putin'e savaşı durdurması için çağrı yaptığı ifade edilmiş ve BM İnsan Hakları Komitesi Yüksek Komiseri Bachelet'in Ukrayna'dan kaçan sivillerin sayısını vererek Rusya'nın nükleer adımları nedeniyle bütün insanlığın tehdit altında olduğunu belirttiği bilgisi haberde yer almıştır. Mikro açıdan haber analiz edildiğinde sentaktik olarak etken cümleler kullanılan haberde Rusya tehdit olarak, Ukrayna savaşı durdurmak isteyen taraf olarak gösterilmiştir. Ayrıca yıkılmış ev, parçalanmış araç ve elinde oyuncak olan tren vagonundaki çocuk fotoğrafları kullanılarak yaşanan olaylar daha dramatik hale getirilmiş ve haberin retorisi bu şekilde güçlendirilmiştir. Haberın iç sayfadaki devamındaysa, tematik olarak "Havadan vuruyorlar" başlığı ile birlikte Putin'in sözlerine atıfla "Planlandığı gibi gidiyor", Zelenski'nin sözlerine atıfla "Ben komşunum, ısrırmam", Birleşmiş Milletler yetkilisinin açıklamalarına istinaden "BM: Tüm insanlık risk altında" ara başlıkları kullanılmıştır. Şematik açıdan haber incelendiğinde yaşanan olaylar ve yetkililerin konuyla ilgili açıklamalarına yer verildiği görülmüştür. Sentaktik açıdan etken cümlelerin kullanıldığı haberde, olayların öznesi konumundaki Ukrayna ve Rusya'dan açıkça bahsedilmekte ve haberin tümü birlikte değerlendirildiğinde Ukraynalılar saldırıya uğramış ve savaşın durmasını isteyen taraf olarak olumlanırken, Rusya, Ukrayna'yı işgal eden ve nükleer gücüyle tüm dünyayı tehdit eden devlet olarak olumsuzlanmıştır. Haberın retorisi de şehirdeki patlama fotoğrafıyla desteklenmiştir.

5 Mart 2022 tarihli Milliyet gazetesindeki haber makro açıdan analiz edildiğinde, haber tematik olarak "Kaçış aralıksız sürüyor" başlığıyla verilmiş ve şematik olarak 1 milyondan fazla Ukraynalının komşu ülkelere sığındığı belirtilmiştir. Mikro çözümleme kapsamında haberın retorisine bakıldığında, bir elinde bebek arabasındaki çocuğu diğer elinde valiz bulunan ve bu şekilde tren raylarının üzerinden geçen bir kadının fotoğrafının kullanıldığı anlaşılmıştır. Böylelikle savaşın en çok zarar göreni olan kadın ve çocuklar üzerinden Ukrayna'da yaşanan olaylar dramatize edilmiş, buna uygun fotoğraf kullanılarak da haberın retorisi güçlendirilmiştir.

Milliyet gazetesinin 8 Mart 2022 tarihli haberi, Dünya Kadınlar Günü'ne istinaden makro açıdan tematik olarak "Keşke böyle olmasaydı" başlığıyla verilmiş, şematik olarak Ukraynalı kadınların ya kucagında çocuğuyla mülteci ya da savaşçı kimliğiyle cephede oldukları belirtilmiş, mikro açıdan da kucagında çocuk olan Ukraynalı bir kadının fotoğrafı kullanılarak retorik desteklenmiştir. Haberın iç sayfadaki devamında, tematik yönden "Rusya-Ukrayna savaşından kaçan Anastasia Sytmk: Ülkemin kadınlarına özgürlük istiyorum" başlığı ve "Kadınlar birleşin" ara başlığı kullanılmış, şematik olarak Türkiye'de yaşayan Anastasia Sytmk isimli Ukraynalı kadın sığınmacı ile yapılan röportaja yer verilmiştir. Röportajda, Anastasia Sytmk'in ve Ukrayna'daki ailesinin yaşadıkları anlatılmış, böylece Anastasia Sytmk ve ailesi üzerinden Ukrayna'daki

sivillerin durumu Türk toplumuna aktarılmış ayrıca Anastasia Sytmk'ın ülkesi için savaşmak istediği ve Rusya'nın işgali biten kadar protesto gösterilerine katılacağını söylediği belirtilmiştir. Sentaktik açıdan etken cümleler kullanılan haberde Ukraynalı siviller mağdur olarak ifade edilmiş ayrıca savaşın on ikinci günü olduğuna dair ardalın bilgisi de haberde yer almıştır. Haberin retorisi de Anastasia Sytmk'ın protesto gösterilerindeki bir fotoğrafıyla ve yanında iki çocuğu bulunan ağlayan bir annenin fotoğrafıyla güçlendirilmiştir. Haberin içeriği ve kullanılan fotoğraflar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Ukraynalı kadınların zor durumda kaldıkları ve mağdur oldukları ancak gerekirse ülkeleri için de savaşımaya hazır oldukları vurgulanmıştır.

Milliyet gazetesinin 21 Mart 2022 tarihli haberinde, makro açıdan şematik olarak Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı Şeref Malkoç'un, savaşın altı ay veya bir yıl uzaması halinde mülteci Ukraynalıların yüzde 80'inin ülkesine geri dönmeyeceği şeklindeki açıklamasına yer verilmiş, tematik olarak da "Savaş uzarsa çoğu geri dönmeyecek" başlığı kullanılmıştır. İç sayfadaki haberin devamında, tematik olarak "Malkoç'tan Ukraynalı Mülteciler Açıklaması: Savaş uzarsa %80'i ülkelerine dönmeyecek" başlığı, "Şehirler yok oldu" ve "5 milyona çıkabilir" ara başlıkları kullanılmıştır. Şematik yönden, Ukraynalı mültecilerin sayıca artmaya devam ettiği ve konunun uluslararası işbirliği ile çözülebileceği belirtilerek, Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılar nedeniyle bu konudaki tecrübesine vurgu yapılmıştır. Ayrıca aynı haberin "Spor, sanat ve bilim insanları getirilmeli" başlığının altında Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı Şeref Malkoç'un Ukrayna'daki bilim, sanat, edebiyat ve spor alanındaki kişilerin Türkiye'ye gelebileceklerini açıkladığı ifade edilmiştir. Böylece Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanı Şeref Malkoç'un fotoğrafının da kullanıldığı haberde, Türkiye'nin Ukraynalı sığınmacıları kabul edebileceği belirtilip yardım severliği gösterilerek ve Suriyeli sığınmacılar konusundaki tecrübesi de vurgulanarak Türkiye olumlanmıştır.

Milliyet gazetesinin 27 Mart 2022 tarihli sayısındaki haber makro açıdan analiz edildiğinde, tematik olarak "150 bin sivilin yol aramıyor" başlığı kullanılmış, şematik açıdan Ukrayna'nın Mariupol şehrindeki 150 bin kişinin tahliyesi için girişimlerin sürdüğü bilgisi verilmiştir. Mikro analiz yönünden bakıldığında sentaktik olarak etken cümlelerin kullanıldığı haberde, Ukrayna'daki aileler Rus bombalarıyla dehşeti ve çaresizliği yaşayan kişiler, Rusya ise bombardıman yapan ülke olarak ifade edilmiş, diğer çoğu haberde olduğu gibi bu haberde de savaş bölgesinden kaçmaya çalışan çocukların ve kadınların fotoğrafı kullanılarak yaşanan olaylar dramatize edilerek retorik güçlendirilmiştir.

28 Mart 2022 tarihli Milliyet gazetesindeki haber, makro açıdan tematik olarak "159 yetim çocuk artık güvende" başlığıyla verilmiş, mikro analiz kapsamında çocukların olduğu fotoğraf kullanılarak retorik desteklenmiş ancak başlık ve fotoğraf haricinde başkaca bir bilgiye ya da ögeye yer verilmemiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, tematik açıdan "Emine Erdoğan seferber oldu, Ukraynalı 159 yetim çocuk yeni evinde" başlığı kullanılmış, şematik olarak da Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'ın girişimleriyle Ukrayna'dan Polonya'ya geçen 159 yetim çocuğun ve 26 bakım personelinin Türkiye'ye getirildiği bilgisi verilmiştir. Mikro çözümleme açısından bakıldığında, yetkililerin konuyla ilgili açıklamalarıyla ve Türkiye'ye gelen çocukların beyanlarıyla retorisi güçlendirilen haberde, elinde oyuncak olan çocuk fotoğrafı kullanılarak olay daha da dramatize edilmiştir. Ayrıca Türkiye'ye getirilen çocukların fotoğraflarının yanı sıra Emine Erdoğan'ın Ukrayna Devlet Başkanının eşi Olena Zelenska ile yaptıkları yüz yüze görüşmelerden birinin fotoğrafına da yer verilen haberde, genel itibarıyla Ukrayna'daki çocuklar mağdur olarak olumlanıp Rusya ismi açıkça belirtilmeden işgalci olarak olumsuzlanırken, Türkiye savaş mağduru çocuklara sahip çıkan ülke olarak yüceltilmiştir.

Ukrayna'da yaşanan göç hareketi ile ilgili olarak Sözcü gazetesi incelendiğinde, ilk haberin 7 Mart 2022 tarihinde yayınlandığı anlaşılmıştır. Makro açıdan tematik olarak "1,5 milyon mülteci" başlığı ve "Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin 12. günü" spotuyla verilen haberde, şematik olarak işgalden kaçan Ukraynalı sayısının 1,5 milyon olduğu, annelerin bebekleriyle göç ettiği, babaların geride kaldığı ve büyük acı çekildiği belirtilmiştir. Haber mikro açıdan incelendiğinde, elinde bebek puseti ve yanında çocuğuyla bir annenin fotoğrafı kullanılarak retorik güçlendirilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, tematik yönden "1,5 milyon mülteci" başlığı, "Rusya-Ukrayna savaşı milyonlarca insanı yerinden yurdundan etti" üst başlığı, "Yetimhaneden sınıra yolculuk" ve "Moldova yardım istedi" ara başlıkları kullanılmıştır. Şematik açıdan bakıldığında haberde, kadın, çocuk ve yaşlıların yollarda olduğu ve göç ettikleri, Rus kuşatması altındaki yetimhanede bulunan çocukların can derdine düştükleri ve trenlerle komşu ülkelere gönderildikleri ayrıca ardalın bilgisi olarak

Rus işgalinin 24 Şubat'ta başladığı ve o günden itibaren sığınmacı sayısının bir milyona yaklaştığı bilgisi verilmiştir. Mikro çözümleme yapıldığında sentaktik olarak etken cümleler kullanılan haberde Rusya işgalci, Ukrayna işgal edilen olarak temsil edilmiştir. Diğer gazetelerin haberlerinde olduğu gibi kadın ve çocuk fotoğraflarıyla retorik güçlendirilen haberde, Rusya yetimhanedeki çocuklar için bile bir tehdit olarak olumsuzlanırken, Ukraynalı sığınmacılar zor durumdaki mağdurlar temsiliyle olumlanmıştır.

8 Mart 2022 tarihli Sözcü gazetesinde makro açıdan tematik olarak "Kaçış" başlığı ve "Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin 13.günü", "Diplerine düşen bombadan böyle kaçtılar", "İki kardeşin ayrılığı göz yaşarttı" ve "Çocuğunu böyle kurtardı" spotlarıyla verilen haberde, şematik olarak Rusya'nın Ukrayna'ya bomba yağdırdığı, sivil halkın canını kurtarmak için komşu ülkelere akın ettiği belirtilmiş, haber mikro analiz kapsamında incelendiğinde her spot ilgili bir görselle desteklenerek haberin retorik güçlendirilmiştir. Haberin iç sayfadaki devamında, tematik olarak "Ölümin kıyısında tabliye" başlığı ve "Ahlaksızlık" ara başlığı kullanılmış, şematik olarak siviller kaçmaya çalışırken Rus bombardımanın devam ettiği, Rusya'nın saldırılarında çok sayıda sivilin hedef olduğu ve sivillerin tahliyesi esnasında Rus ordusunun yaptıklarının, Ukrayna Cumhurbaşkanı Zelenski'nin sözcüsü tarafından ahlaksızlık olarak nitelendirildiği ifade edilmiştir. Sentaktik açıdan etken cümle yapılarıyla Rusya sivillerin ölümünü bile önemsemeyen ve onları da hedef alan ülke temsiliyle olumsuzlanırken, Ukrayna mağdur taraf olarak olumlanmış, yıkıntılar arasında kaçmaya çalışan insanların ve çocukların fotoğraflarıyla haberin retorik güçlendirilmiştir.

5. Sonuç

Araştırma kapsamında örneklem olarak seçilen Yeni Akit, Milliyet ve Sözcü gazetelerinin birinci sayfaları belirlenen tarih aralıklarında incelendiğinde Yeni Akit gazetesinde iki, Milliyet gazetesinde üç, Sözcü gazetesinde dört haberin Suriye'de yaşanan göç olayı ile ilgili; Yeni Akit gazetesinde sekiz, Milliyet gazetesinde yedi ve Sözcü gazetesindeki iki haberin de Ukrayna'da yaşanan göç ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle söz konusu gazetelerde Suriyeliler ile ilgili dokuz, Ukraynalılar ile ilgili on yedi haber yer almıştır. Dolayısıyla Türk basınının Suriye'de ve Ukrayna'da yaşanan göçlere aynı ilgiyi göstermediği ve Ukrayna'da yaşanan olaylara çok daha fazla yer verdiği anlaşılmıştır. Ayrıca ilk sayfadan verilen toplam yirmi altı haberden yirmi üçünün iç sayfalarda daha detaylı şekilde yer aldığı görülmüştür.

Söz konusu haberlerin içeriklerine bakıldığında, Yeni Akit gazetesinin Suriye'de yaşanan göç ile ilgili haberlerinde Suriye Devlet Başkanı Beşir Esad zulüm yapan, göç eden Suriyeliler ise zulme uğrayan ve göç etmek zorunda kalan kişiler olarak gösterilmiş ve böylece göç olayı meşrulaştırılmıştır. Suriye'de rejim saldırıları nedeniyle ölen çocukların sayıları verilerek, bir başka haberde Suriye'de yaralanan ve Türkiye'de tedavi altına alınan insanların fotoğrafları ve açıklamaları kullanılarak haberlerin retorik güçlendirilmiştir. Bunların yanında söz konusu gazetenin her iki haberinde de Türkiye'ye yönelik bir olumlama yapılmış ve Türkiye, zor durumdaki komşularına kucak açan ve yardım eden ülke olarak yüceltilmiştir. Ayrıca bir haberde Suriyeliler için "misafir" kelimesi kullanılmış, haberin içeriğinde bu kişilerin ülkelerine dönmek istediklerine dair açıklamalarına yer verilmiştir. Böylelikle söz konusu iki haberde ülkemizdeki Suriyeliler, zulümden kaçan ve ülkelerine geri dönmek isteyen ve şartlar oluştuğunda dönecek olan misafirler şeklinde temsil edilmişlerdir. Bu şekilde bir yandan yaşanan göç olayı haberleştirilirken diğer yandan toplumda sığınmacılara yönelik oluşabilecek olumsuz algının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yeni Akit gazetesinin Ukrayna'da yaşanan göç ile ilgili haberlerinde ise Rusya işgal eden, katliam yapan ve saldıran taraf olarak temsil edilirken, Ukrayna işgale uğramış ülke, Ukraynalılar ise göç etmek zorunda kalmış kişiler olarak temsil edilmişlerdir. Ayrıca birçok haberde kadın ve çocuk fotoğrafları kullanılarak ya da uluslararası kuruluşların açıklamış olduğu ölen veya göç eden insan sayısı verilerek haberlerin retorik güçlendirilmiştir. Bunların yanında olayların farklı bir boyutuna değinilerek Ukrayna'dan göç etmek zorunda kalan Afrika kökenli insanlara karşı Batı ülkelerinin farklı muamele uyguladıkları ve ırkçı davrandıkları iddia edilmiş buna karşılık Türkiye, her milletten insana kucak açan ve Ukrayna'daki yetim çocuklara da yardım eli uzatan ülke olarak yüceltilip olumlanmıştır.

Milliyet gazetesinin Suriye'de yaşanan göç ile ilgili haberlerinde, Suriye'de yaşanan olaylar ve Türkiye'ye gelen sığınmacılar hakkında genel bilgiler verilmiş, Suriye devlet yönetimini veya göç eden insanları olumlayan ya da olumsuzlayan net bir ifade kullanılmamıştır. Ancak Türkiye'deki kamplarda bulunan insanlar ile yapılan röportajlara istinaden bu insanların yaşadıkları şiddet nedeniyle ülkelerinden kaçtıkları

ve Türkiye’de bulunmalarına rağmen Suriyeli ajanlardan korktukları belirtilmiştir. Bu şekilde Suriyeli sığınmacılar dolaylı yoldan mağdur olarak temsil edilmiş, kullanılan fotoğraflar ve tanık beyanları ile de retorik güçlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak Milliyet gazetesinin Ukrayna’da yaşanan göç ile ilgili haberlerinde etken cümlelerle Ukraynalılar saldırıya uğrayan, bombalara maruz kalan ve savaşın durmasını isteyen taraf olarak olumlanırken; Rusya, işgal eden, sivil yerleşim yerlerini bile bombalayan ve nükleer gücüyle tüm dünyayı tehdit eden devlet olarak olumsuzlanmıştır. Haberlerin retorisi fotoğraflarla özellikle de çocuk ve kadın fotoğraflarıyla desteklenmiş ayrıca Ukrayna’dan kaçanlarla yapılan röportajlar kullanılarak retorik güçlendirilmiştir. Bunların yanında Milliyet gazetesindeki haberlerde de Türkiye, Ukraynalı öğrencilere ve yetimlere kucak açan ülke olarak yüceltilmiştir.

Sözcü gazetesinin Suriye’de yaşanan göç ile ilgili haberleri incelendiğinde, çoğunlukla edilgen cümleler tercih edilmiş ve şiddet olaylarından bahsedilmesine rağmen kimin, kime, nasıl bir şiddet uyguladığı veya bu şiddetin ne zaman ne sebeple başladığı açıkça belirtilmemiştir. Ancak bir haberde Suriye Devlet Başkanı Beşir Esad, katliamlarına devam eden kişi olarak temsil edilmiş hatta sivilleri bombalama emri alan bir savaş pilotunun aldığı emre uymayıp Türkiye’ye kaçtığı ifade edilmiştir. Yine bu haberlerde de sığınmacı fotoğrafları ve yetkililerin vermiş oldukları bilgiler kullanılarak retorik güçlendirilmiştir. Sözcü gazetesinin Ukrayna’da yaşanan göç ile ilgili haberlerinde ise etken cümleler kullanılarak Rusya işgalci, sivillerin ölümünü bile önemsemeyen ülke olarak, Ukrayna da işgal edilen olarak temsil edilmiş hatta Rusya yetimhanelerdeki çocuklar için bile tehdit olarak gösterilmiş yine özellikle çocuk fotoğraflarıyla haberlerin retorisi desteklenmiştir.

Sonuç olarak çalışma kapsamında yapılan analizlerden, Türk basınının Ukrayna’da yaşanan göç olayına Suriye’dekinden daha fazla ilgi gösterdiği ve Ukrayna’dan göç eden kişiler için Suriyelilere göre daha etken cümlelerle mağduriyet vurgusu yaptığı, göç olayını mecburiyetten yapılmış zorunlu bir hareketlilik, sığınmacıların ise zor durumda kalmış mağdur insanlar olarak temsil edildiği anlaşılmıştır. Yine fotoğraflar ve tanık beyanları ile haberlerin retorisi güçlendirilirken, özellikle kadın ve çocuk görselleri kullanılarak göç olayının daha da dramatik hale getirildiği görülmüştür. Bunun yanında Yeni Akit ve Milliyet gazetelerindeki bazı haberlerde, sığınmacılara din ve ırk ayrımı yapmadan kucak açan ülke vurgusuyla Türkiye olumlanırken, Avrupa ülkeleri sığınmacılara yönelik ırkçı uygulamaları nedeniyle eleştirilmiştir. Ayrıca sığınmacılara yardım etmenin ensar–muhacir ilişkisi kapsamında dini boyutuna yönelik herhangi bir söyleme de rastlanılmamıştır.

Son söz olarak; araştırmanın üç gazeteyle ve bir aylık süreyle sınırlı olmasının çalışmanın eksik tarafı olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Ayrıca her geçen gün artan sığınmacı sayısı ve bu kişilerin toplumda daha görünür olmaları, ulusal basında sığınmacılar ile ilgili ekonomik, sosyal veya siyasal daha fazla habere yer verilmesi demektir. Bu nedenle konuyla ilgili yapılacak bundan sonraki çalışmalarda, bu kişilerin ülkelerinden ayrılma nedenleri veya basındaki temsillerinden ziyade daha geniş bir örneklem üzerinden sığınmacıların Türkiye’deki varlığına ve Türk toplumuyla etkileşimlerine yönelik haberlere yoğunlaşılmasının daha pragmatist bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir.

6. Extended Abstract

The war between two countries or the conflicts within a country can cause mass migration movements and these events can find wide coverage in the press of different countries. In this direction, the subject of this study is how the migrations in Syria after the internal conflicts that started in 2011 and in Ukraine after the war with Russia in 2022 took place in the Turkish national press and how the Syrians and Ukrainians who had to migrate were represented in the news texts.

Asylum-seeker perception is shaped by individual experiences and can also be affected by the news about migration and asylum seekers in the media. In this direction, it is the aim of this study to analyze the representations of war-related migrations and people who had to migrate in the Turkish press. In this context, the extent to which a Middle Eastern Muslim nation and a European Christian nation were forced to migrate due to the threat of war and death in the Turkish national press and how these two different nations who came to Turkey as refugees were represented in the news texts were examined in this study. In this context, the front pages of the newspapers Yeni Akit, Milliyet and Sözcü, which were chosen by the purposeful sampling method, were examined for a month, taking into account the dates

when people from the aforementioned countries began to come to Turkey intensively, and the news about the migration movements and immigrants in the said countries were published by van Dijk. It has been analyzed within the framework of critical discourse analysis developed for news texts.

When the first pages of the newspapers Yeni Akit, Milliyet and Sözcü, which were selected as samples within the scope of the research, are examined within the specified date ranges, two news in Yeni Akit, three in Milliyet and four in Sözcü are about the migration in Syria; It has been understood that eight news in Yeni Akit newspaper, seven news in Milliyet newspaper and two news in Sözcü newspaper are related to the migration movement in Ukraine. In other words, a total of nine news about the migration in Syria and a total of seventeen news about the migration in Ukraine were included in the mentioned newspapers. Therefore, it has been observed that the Turkish press does not show the same interest in the migrations in Syria and Ukraine and gives much more space to the events in Ukraine. Looking at the content of these news, while Syrian refugees are affirmed as victims in a difficult situation, Yeni Akit newspaper showed Bashar Assad's persecution as a cause of events in Syria, Milliyet newspaper showed the Syrian administration's pressure and military operations against the opposition, and Sözcü newspaper showed the massacres of Beşir Assad. In a way, Syrian President Bashar Assad has been negated as the person who caused the migration due to his persecution. When we look at the news about the migration in Ukraine, all the newspapers represented the Ukrainians as victims who had to migrate, while Russia and Russian President Putin, who invaded Ukraine and carried out attacks targeting civilians, were held responsible for these migrations and were negated.

As a result, it has been determined from the analyzes made that the Turkish press represents the migration event as a forced movement, and the asylum seekers as victims who have been in a difficult situation. Again, while the rhetoric of the news was strengthened with photographs and statements of witnesses, the migration event was further dramatized by using especially the images of women and children. In addition, in a few news of Sözcü newspaper, it was stated that the large number of refugees in Turkey could pose threats in terms of political, economic or security, while in some news of Yeni Akit newspaper, the racist practices and double standards of European countries towards asylum seekers were emphasized through Ukrainian asylum seekers.

Keywords: Migration, Asylum Seeker, Press, Discourse Analysis, Representation.

Çıkar Çatışması Beyanı / Conflict of Interest

Çalışmada herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.
There is no conflict of interest with any institution or person in the study.

İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy

Bu makale İntihal programlarında taranmış ve İntihal tespit edilmemiştir.
This article was scanned in Plagiarism programs and Plagiarism was not detected.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı / Scientific Research and Publication Ethics Statement

Bu çalışmada Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında belirtilen kurallara uyulmuştur.
In this study, the rules specified within the scope of the Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive were followed.

Kaynakça

- Ayçiçek, E., & Tecer, Ö. (2018). Uluslararası göç rejimi itibarıyla Türkiye'nin değişen konumu: Kurumsal yaklaşımlar ve kuramsal açılımlar. *ViraVerita E-Dergi*, (8), s. 44-66.
- Aydın Varol, F. (2020). *İslamofobi söylemi: Avrupa basınında yükselen bir trend*. Pınar Yayınları.
- Bakır, H. (2022). Rusya'nın Ukrayna işgalinin Avrupa mülteci mevzuatı ve Ukraynalı mülteciler üzerindeki hukuksal etkisi. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, (7)2, s. 45-60.
- Bauman, Z. (2018). *Kapımızdaki yabancılar*. (E. Barca, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- BM Mülteci Örgütü. (tarih yok). <https://www.unhcr.org/tr/35627-forced-displacement-hit-record-high-in-2021-with-too-few-able-to-go-home.html>. adresinden alındı
- BM Mülteci Örgütü. (tarih yok). <https://www.unhcr.org/tr/35627-forced-displacement-hit-record-high-in-2021-with-too-few-able-to-go-home.html>. adresinden alındı
- BM Mülteci Örgütü. (tarih yok). <https://www.unhcr.org/tr/35627-forced-displacement-hit-record-high-in-2021-with-too-few-able-to-go-home.html>. adresinden alındı
- BM Mülteci Örgütü. (2022). BM Mülteci Örgütü: <https://www.unhcr.org/tr/35453-unhcr-updates-ukraine-refugee-data-reflecting-recent-movements.html> adresinden alındı
- BM Mülteciler Örgütü. (tarih yok). <https://www.unhcr.org/tr/35627-forced-displacement-hit-record-high-in-2021-with-too-few-able-to-go-home.html>. adresinden alındı
- Boyras, H. M. (2022). *Rusya-Ukrayna savaşının Avrupa'ya yansımaları*. Seta Yayınları.
- Coştan, U., & Yaylı, H. (2020). Suriyeli mülteciler özelinde Türkiye'nin güvenlik politikaları. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 6(37), s. 2081-2096.
- Doğanay, Ü., & Çoban Keneş, H. (2016). Yazılı basında Suriyeli mülteciler: Ayrımcı söylemlerin rasyonel ve duygusal gerekçelerinin inşası. *Mülkiye Dergisi*, 4(1), s. 143-184.
- Dora, S., & Sadakoğlu, M. (2022). Rusya-Ukrayna savaşından nefret devşirmek: Suriyeli sığınmacılara yönelik çevrimiçi nefret söylemi üzerine bir araştırma. *Yeni Yüzyıl'da İletişim Çalışmaları Dergisi*, (5), s. 33-45.
- Efe, İ. (2015). *Türk basınında Suriyeli sığınmacılar*. Seta Yayınları.
- Eşidir, O., & Bak, G. (2022). Rusya-Ukrayna savaşının Türk yazılı basınında yansımaları. *Injocmer*, 2(2), s. 66-75.
- Fansa, M. (2021). Kimim Ben? Göçmen, sığınmacı, mülteci, yabancı, vatansız ve geçici koruma: Türkiye'deki Suriyeliler. *Antakıyat*, 4(2), s. 289-306.
- goc.gov.tr. (tarih yok). [https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/files/goc_terimleri_sozlugu\(1\).pdf](https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf). adresinden alındı
- Göç İdaresi Başkanlığı. (t.y.). Göç İdaresi Başkanlığı: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden alındı
- Göker, G., & Keskin, S. (2015). Haber medyası ve mülteciler: Suriyeli mültecilerin Türk yazılı basınındaki temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 41, s. 229- 256.
- Güngör, N. (2011). *İletişim Kuramlar yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Hacıtahiroğlu, K. (2014). Küreselleşmenin siyasal etkileri, göç ve Ukrayna-Rusya krizi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), s. 259-284.
- IOM Türkiye. (tarih yok). <https://turkiye.iom.int/tr/veri-ve-kaynaklar>. adresinden alındı
- IOM Türkiye. (tarih yok). <https://turkiye.iom.int/tr/yeniden-yerlestirme>. adresinden alındı
- Kaya, İ., & Eren, E. (2015). *Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki durumu: Arada kalanların hakları ve yükümlülükleri*. Seta Yayınları.
- Koyuncu, A. (2011). Anadolu kentlerine göç: Konya örneği. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 1(1), s. 130-145.
- Koyuncu, A. (2018). Misafirlikten vatandaşlığa Türkiye'de geçici koruma altındaki Suriyeliler. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 3(2), s. 171-195.
- Lloyd, A., & Sirkeci, İ. (2022). Ukrayna'dan Toplu Göç Dalgasının Göç-Çatışma Modeli Açısından Değerlendirilmesi. *Göç Dergisi*, 9(2), s. 265-280.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (O. Akınhay, & D. Kömürücü , Çev.) Bilim ve Sanat Yayınları.

- Menekşe, T. (2018). Türk uluslararası koruma sisteminde karar merkezleri. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), s. 190-231.
- mevzuat.gov.tr. (tarih yok). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.20146883.pdf>. adresinden alındı
- mevzuat.gov.tr. (tarih yok). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf>. adresinden alındı
- Mollaalioğlu, F. N. (2020). Türkiye'den Suriye'ye gerçekleşen göçlerin tarihsel boyutu. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(17), s. 1-24.
- Ociepa-Kicińska , E., & Gorzalczyńska-Koczkodaj, M. (2022). Forms of aid provided to refugees of the 2022 Russia–Ukraine war: The case of Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, <https://doi.org/10.3390/ijerph19127085>.
- Öztürk, N. Ö. (2017). Geçici korumanın uluslararası koruma rejimine uyumu üzerine bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 66(1), s. 201-264.
- Paksoy, A., & Şentöregil, M. (2018). Türk basınında Suriyeli sığınmacılar: İlk beş yılın analizi (2011-2015). *Selçuk İletişim*, 11(1), s. 237-256.
- Pandır, M., Efe, İ., & Paksoy, A. (2015). Türk basınında Suriyeli sığınmacı temsili üzerine bir içerik analizi. *Marmara İletişim Dergisi*, (24), [doi:10.17829/midr.20152419995](https://doi.org/10.17829/midr.20152419995), s. 1-26.
- Sansar, N. K. (2022). Avrupa Birliği'nin Ukraynalı mültecilere sağladığı imkanlar ve Ukraynalı mültecilerin sağlık hizmetlerine erişimi: Hırvatistan örneği. *Sağlık Bilimleri ve Yaşam Dergisi*, 6(2), s. 28-33.
- Soyadı, A. (2020, Temmuz). Çalışma Başlığı. *Selçuk İletişim*, 13(2), 1-12.
- Tiryaki, S. (2022). Türk basınında göçmen, sığınmacı ve mülteci haberleri üzerine bir inceleme . *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (15), s. 124-156.
- Tokgöz, O. (2003). *Temel Gazetecilik*. İmge Kitabevi.
- van Dijk, T. (1983). Discourse analysis: Its development and application to the structure of news. *Journal of Communication*, 33(2), s. 20-43.
- van Dijk, T. (2003). Söylem ve ideoloji: Çok alanlı bir yaklaşım. B. Çoban , & Z. Özarslan (Dü) içinde, *Söylem ve ideoloji: Mitoloji, din, ideoloji*. Su yayınları.
- Yağar, F., & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), s. 1-9.
- Zenginkuzucu, D. M. (2018). Türkiye'de Geçici Koruma Rejiminin Uluslararası Ölçütler Çerçevesinde Bir Değerlendirilmesi. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, (1), s. 37-62.